

SÈRIE 2

OPCIÓ A

1. Expliqueu quatre característiques de la poesia de Bartomeu Rosselló-Pòrcel i poseu per a cadascuna un exemple provinent de la lectura dels seus poemes (us podeu referir a un poema concret, al títol d'un llibre o d'una part d'un llibre, o a una forma mètrica concreta).

[3 punts]

Pauta de correcció

L'examinand ha d'enumerar quatre característiques de l'obra de l'autor, com per exemple: (a) preocupació pel rigor formal, que es manifesta en l'ús de formes fixes i amb molta tradició, com ara el sonet o la dècima (es pot citar el Quadern de sonets, i poemes concrets com ara «A una dama...», «Espatlla», «Quan ella dorm...»); (b) poesia intel·lectualista, sotmesa a un extrem rigor formal i concentrada en la reflexió sobre una imatge, un cos, un objecte, etc., amb expressió sovint metafòrica i el·líptica («Espatlla», «Brollador», «Leda», «Pluja brodada»); (c) imitació de la poesia popular (neopopularisme) i del barroc, sobretot en els poemes de la secció «Fira encesa» d'imitació del foc («Cançó després de la pluja», «Història del soldat», «Oració per quan les donzelles tenen mal de cap»; «A una dama...»); (d) llenguatge poètic basat en les metàfores, que sovint adquireixen valor simbòlic («En la meva mort», «Només un arbre...»); (e) ús de símbols recurrents (el foc, l'aigua, el vent, l'arbre, etc.), com en els títols Imitació del foc i les seves seccions «Fira encesa» i «Arbre de flames», o en poemes com «Només un arbre...», «A Mallorca...», «En la meva mort»; (f) la concepció del món com a lluita de contraris i de símbols contraposats (llum o foc oposat a la fosca, per exemple, per evocar l'oposició de vida i mort) («A Mallorca...», «En la meva mort»); (g) interès per la interacció del poeta amb el paisatge («Inici de campana», «Sóller», «Només un arbre...», «A Mallorca...»); (h) recursos literaris propis de les avantguardes, com ara l'omissió d'elements gramaticals (articles, verbs) o de nexes entre imatges; de manera particular, es poden referir al surrealisme, reflectit en la lliure associació d'imatges i la superposició de plans temporals d'un poema com «Auca». (0,5 punts per cada concepte ben explicat i 0,25 per l'exemplificació adequada de cadascun)

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicat en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 3 punts.

2. La mort té una presència constant a *Jardí vora el mar*, de Mercè Rodoreda. Expliqueu les dues morts més rellevants de la novel·la i com es relacionen amb l'amor.

[2 punts]

Pauta de correcció

L'examinand ha de referir-se a dues d'aquestes morts: a) el suïcidi d'Eugeni, i b) la mort natural de Cecília, la jove esposa del jardiner (s'hi pot afegir, però és menys rellevant, l'assassinat de Sebastià a l'Àfrica). En relació amb la primera, hauria d'explicar que el desamor és la causa del suïcidi d'Eugeni (tant del primer intent, de jove, com del segon, ja definitiu), en no poder recuperar el seu amor d'infantesa i adolescència, Rosamaria. (1 punt) La mort de Cecília, muller del jardiner, és prematura i impedeix que la relació amorosa, plena de tendresa, es deteriori; això fa que Cecília romanguí idealitzada en el record del marit. (1 punt) Si, en comptes d'una de les dues anteriors, l'examinand explica la mort de Sebastià i els seus efectes sobre Eulàlia (un gran dolor que superarà gràcies a la pintura), s'atorgaran 0,5 punts.

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicat en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 2 punts.

3. Comenteu el fragment següent d'*Antígona*, de Salvador Espriu, que correspon al parlament final del Lúcid Conseller, a la tercera part de l'obra. Tingueu en compte, sobretot, aquests aspectes (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):

- a) La situació i el sentit del fragment en l'estructura de l'obra.
- b) El valor del sacrifici d'Antígona segons el Lúcid Conseller.
- c) Les característiques i la funció del Lúcid Conseller.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Ningú no contemplarà la [mort] d'Antígona, quan a la fosca les hores la vagin despellant a poc a poc de la força del seu determini i n'esborrin a la consciència els complexos motius. El seu suplici és, per massa llarg, molt impolític, i convindria a Creont de decretar un notori mitjà d'abreujar-lo, encara que sovint les pitjors crueltats no alteren la nostra indiferència i ens trasbalsa, en canvi, una tonada estúpida. On trobaríem un home complet? El qui és només intel·ligent no és ni tan sols intel·ligent, i la més sòlida raó és ineficaç contra el mal més lleu. Qui sap si els plors dels homes únicament serveixen per mantenir sense mudança l'impassible somriure dels déus. Tot retorna i llisca de seguida i no deixa solc, i què hi ha rera les brillants paraules sinó una cadena de fets buits de sentit? I així amollaria un enfilall de conceptes, però cap d'ells ja no evitaria el suplici d'Antígona, la qual ha estat capaç d'assumir i superar la tragèdia sencera del seu llinatge, incloses les nècies i funestes discòrdies dels seus germans. Notaràs, però, que el seu àmbit mental i emocional no era prou ampli per acceptar el sinistre però indefectible Creont, perquè no varen col·locar Antígona en un inaccessible cim, amb els hipotètics déus, sinó, com a tu i com a mi, a nivell de la confusa vida, és a dir, a nivell del sofriment. I com establir i repartir, doncs, amb nítida precisió, des d'aquest movedís nivell comú, responsabilitats i culpes? La responsabilitat, per exemple, del nostre silenci, fill tant del que sé que anomenes la meva distanciada lucidesa com del que permetràs que qualifiqui de temor, el teu temor de desplaure al nou rei. Confessa que ha estat còmode al teu espant d'apuntalar-se en la meva recomanació.

Pauta de correcció

Els tres punts assignats al comentari de contingut es poden atorgar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir:

- a) *Si ubica el fragment al final de l'obra, després del monòleg d'Antígona, en el qual havia acceptat davant de Creont el seu sacrifici com a condició per garantir la pau a Tebes; o, encara més concretament, just quan el Lúcid conseller, en un aparte dirigit a l'espectador, repassa ja fora dels límits del mite clàssic el destí dels diversos personatges de la tragèdia i avalua, amb un parlament irònic, el valor del seus actes. (1 punt)*
- b) *Segons la interpretació del Lúcid conseller, la mort voluntària d'Antígona, que ella mateixa havia entès com un triomf moral, perd qualsevol sentit heroic perquè esdevé estèril: la crueltat, diu, no altera la consciència de l'home. Per això, la intervenció final deriva a definir la condició humana (grotesca i dominada pel silenci) i divina (indiferent al dolor humà) segons l'oposició plors/somriure i homes/déus. (1 punt)*
- c) *En aquest context, el Lúcid conseller, que no té tradició en el referent clàssic de la tragèdia i que es caracteritza per l'escepticisme i la ironia, fa la funció d'orientar la interpretació de la peça cap a una visió desesperançada de l'ésser humà i de la història (la raó no pot res contra el mal i la injustícia) i cap a la intenció de coresponsabilitzar la societat civil (mesella, poruga i silent) dels actes de tirania dels dictadors que l'oprimeixen. (1 punt)*

Si l'examinand complementa la resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicat en l'enunciat, se li pot valorar fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 3 punts assignats al contingut.

OPCIÓ B

1. Molts contes d'*Invasió subtil i altres contes*, de Pere Calders, comencen amb un esdeveniment insòlit que crea una situació anòmala. Expliqueu com hi reaccionen els personatges que en són víctimes i exemplifiqueu-ho amb tres contes del recull. Tingueu en compte quina visió del món i de la humanitat se'n desprèn, si hi ha cap element de crítica social i quin paper hi té l'humor.

[3 punts]

Pauta de correcció

L'examinand ha d'explicar almenys les següents possibles reaccions: desconfiança a «Invasió subtil» (on, de fet, el narrador converteix la normalitat en fet insòlit i desenrotlla una argumentació fruit de la combinació de desconfiança i de falsa perspiciàcia); credulitat i desconfiança a «Vinc per donar fe» (fins al punt de causar la mort de la seva cosina); acceptació resignada o conformada a «Tot esperit», «La societat consumida» o «Zero a Malthus». (2 punts) L'examinand ha de comentar també que se'n desprèn una visió negativa de l'home, incapaç d'allunyar-se dels estereotips establerts i conformat amb les «veritats oficials»; que el contrast entre la situació extraordinària i la reacció (normalment en un llenguatge fet de fórmules i frases fetes, molt estereotipat) provoca un efecte humorístic; i que la passivitat dels individus davant les raons d'estat implica una crítica de la societat contemporània. (1 punt)

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicat en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 3 punts.

2. Expliqueu el significat del títol de la tragèdia *Mar i cel*, d'Àngel Guimerà. Tingueu en compte l'espai on transcorre l'acció, el destí dels protagonistes abans que esclati el conflicte, i el desenllaç..

[2 punts]

Pauta de correcció

L'examinand ha d'explicar que el mar i el cel representen, respectivament, Saïd i Blanca. Tant l'un com l'altre viuen un destí que els allunya de la terra (físicament i metafòricament): la condició de desarrelat empeny Saïd a viure al mar, sense lligams; la imposició paterna empeny Blanca al cel, és a dir, metafòricament, a la religió, i això l'allunya de la vida. (1 punt) El sentit del títol es fa evident en el desenllaç, quan, en saltar a l'aigua des de la finestra de la cabina on s'ha esdevingut tota l'acció, Saïd crida «Al mar!» i Blanca, «Al cel!» Aquests dos elements adquireixen ara un altre sentit: representen l'alliberament dels condicionaments imposats i tenen un valor transcendent: són els espais oberts, infinits, més enllà de la terra, en els quals és possible viure l'exaltació amorosa: Saïd i Blanca s'uneixen en la mort (Saïd l'anomena «esposa»), tal com mar i cel s'uneixen a l'horitzó. (1 punt)

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicat en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 2 punts.

3. Comenteu el poema de Josep Carner «Les llimones casolanes», publicat per primera vegada a *Els fruits saborosos* (1906). Tingueu en compte, sobretot, aquests aspectes (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):

- La mètrica del poema i la manera com s'hi estructura el contingut.
- El tema del poema, fent atenció al títol, i al significat i a la funció que hi té el fruit.
- Les característiques generals de la poesia de Carner (i d'*Els fruits saborosos* en particular) que es poden extreure del poema.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

LES LLIMONES CASOLANES

Metimna, atrafegada, com mou la cara encesa
damunt el voleiar dels braços i el vestit.
El dinar es cou, es veu lluir la roba estesa
i ja a la cantonada és Licas, el marit.

Liceni trenca un vidre, Naïs s'esmuny, plorosa.
Llavores, arrambant-se al mur i amb passes lleus,
amb una revolada cruel i una amorosa
ha restablert Metimna la pau, que amen els déus.

Cansada, pren la copa de bella transparència
on juguen aires, núvols, solcant un blau camí,
i riu, sabent que a l'aigua mesurarà amb ciència
el raig de la llimona, la mel de romaní.

I beu, dant a l'entorn les últimes mirades.
La llum en el cristall, esparvilladament,
damunt sa cara es mou i l'omple de besades
i li fa cloure els ulls, repòs de tant d'esment.

esparvilladament: 'de manera viva, desperta'

Pauta de correcció

Els tres punts assignats al comentari de contingut es poden atorgar si l'alumne/a tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir, si:

- Explica que el poema està compost per quatre estrofes de quatre versos alexandrins (6+6 síl·labes) amb rima encadenada (ABAB) alternant rima femenina i masculina, i mostra la divisió del poema en dues parts: a la primera (dues primeres estrofes) s'hi descriuen les accions de Metimna com a mestressa de casa i mare; a la segona (estrofes tercera i quarta) es descriu el repòs com a gratificació per l'esforç anterior, concentrat en la preparació d'una llimonada (i és aquí on apareix el fruit). (1 punt)*
- Explica que el poema tracta dels valors associats a la vida domèstica encarnats en una mestressa de casa jove amb marit i dos fills. Els valors que es destaquen són l'energia en les tasques domèstiques (estrofa I) i la capacitat d'equilibrar fermesa i amor per mantenir la pau familiar, en aquest cas en la manera com tracta les entremaliadures del fill i el plor de la filla («una revolada cruel i una amorosa»). (0,5 punts) En aquest poema, el fruit hi és usat indirectament; no s'identifica amb el personatge de Metimna, sinó*

que representa només un aspecte de la seva personalitat (la «revolada cruel»); en l'acte de preparar la llimonada amb suc de llimona i mel s'hi revela el conjunt d'aquesta personalitat: l'equilibri entre acidesa i dolçor que la fa feliç quan el repòs arriba amb la satisfacció de l'esforç acomplert («tant d'esment»). (0,5 punts)

- c) *Explica que el poema pertany al primer llibre important de Carner (Els fruits saborosos) i presenta característiques de Carner com ara: absència del jo del poeta, perquè el poema es construeix com a observació d'una escena de la vida domèstica; la idealització —o desrealització— de la realitat (en aquest cas, a partir de la forma literària de l'idil·li); una artificiosa distanciació de la realitat, en el cas de Els fruits saborosos hel·lenitzant-la amb noms grecs; la perspectiva moral i els valors associats al sentit de l'ordre, l'equilibri, el treball o la previsió (recurrent en Els fruits saborosos); la humanització de les coses inanimades (per exemple, «la llum [...] l'omple de besades».) (1 punt)*

Si l'examinand complementa la resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicat en l'enunciat, se li pot valorar fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot superar els 3 punts assignats al contingut.

SÈRIE 4**OPCIÓ A**

1. Expliqueu tres característiques que defineixin els personatges (especialment els narradors) d'Invasió subtil i altres contes, de Pere Calders, i exemplifiqueu-les amb tres contes del recull. Tingueu en compte la seva actitud davant el poder, la relació amb l'altra gent i la reacció davant les situacions insòlites.
[3 punts]

Pauta de correcció

L'examinand pot proposar característiques com les següents: (a) en relació amb el poder: submissió, resignació o acceptació acrítica (es pot il·lustrar amb «Zero a Malthus», «Tot esperit» o «La societat consumida»); (b) en relació amb els altres: desconfiança, esperit mesquí, materialisme, sentit pràctic, reaccions primàries (es poden adduir contes com «Invasió subtil», «Vinc per donar fe», «La societat consumida»); (c) davant l'insòlit: acceptació condescendent («Un trau a l'infinit»), acceptació com si no fos extraordinari («El millor amic», «No s'admeten corones»), acceptació submissa («Tot esperit»), credulitat i malfiança («Vinc per donar fe»), fins a la percepció deformada de la realitat («Invasió subtil»). Es pot atorgar fins a 1 punt per cada característica ben explicada i ben exemplificada. Es valorarà que l'examinand tingui en compte els tres aspectes proposats.

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicat en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 3 punts.

2. Alguns poemes de la secció «Fira encesa», del llibre Imitació del foc, de Bartomeu Rosselló-Pòrcel, imiten la poesia popular i tradicional. Enumereu dues característiques principals d'aquestes poesies (mètrica, temes, recursos verbals, etc.) i exemplifiqueu-les amb poemes de l'antologia.
[2 punts]

Pauta de correcció

Pel que fa a les formes, l'examinand pot esmentar l'ús de formes mètriques populars, com ara l'ús del vers curt (general), la presència de refranys («En nom de santa Maria...»), de vegades sense sentit («Ai-do, ai-do, / trompeta de Borbó»), o la forma de cançó («Cançó després de la pluja»). Pel que fa a la dicció i els temes, pot esmentar el tema del soldat seductor («Història del soldat»), fórmules populars de cançó i rondalla («Això era i no era...»), onomatopeies («Tàtara, tarara ri»), diminutius («martellet, / fusteret»), les repeticions («matinet matí», «el fum fum fum», «la vola volada», «la mira mirada», «riu en i riu en», «una mica mica», «llisca que llisca») i la referència a motius de cançons infantils (especialment a «Cançó després de la pluja»). Pot il·lustrar les dues característiques amb «Cançó després de la pluja», «Història del soldat», «Oració per quan les donzelles tenen mal de cap» o «Sóller». (0,75 punts per cada característica, i 0,25 per cada poema aportat; si només aporta un poema dels citats, però hi mostra les dues característiques exigides, se li atorgaran igualment 0,5 punts per exemplificació.)

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicat en l'enunciat, se li pot assignar per aquest

concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 2 punts.

3. Comenteu el fragment següent de l'acte i, escena xv, de Mar i cel, d'Àngel Guimerà. Tingueu en compte, sobretot, aquests aspectes (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):

- a) La situació i la importància en l'estructura dramàtica de l'obra.
 - b) La mètrica i el valor de les acotacions.
 - c) El sentit del fragment en relació amb el conflicte que planteja la tragèdia.
- [5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]**

SAÏD:

Hassèn, aparta't.

(Despreciatiu de cop, després amb exaltació creixent.)

Vull veure al vanitós com s'estarrufa...

Un gall sense esperons i sense cresta!

Sempre parlant d'honor, i sempre als llavis

posant-se un Déu que a cada instant trepitgen.

Miserable, felló!... Mos fills, veieu-lo:

és de la taifa d'aquells vils que un dia,

hipòcrites parlant d'amor als homes,

nos xuclaren la sang; ni en les estables

nos deixaren un lloc vora les bèsties;

i avorrits com mesells, i a la ventura,

nos llençaren pel món, sens cor, negant-nos

fins per morir en pau un clot de terra.

I pel cap de son Déu, que era ben nostre

lo món que ens han robat! Mes què podíem

esperar d'una gent que té, mireu's-ho,

(Despenjant lo punyal amb empunyadura de creu i llençant-lo a terra.)

l'odi unit al perdó; l'anyell al tigre:

lo punyal i la creu tot d'una peça.

(Després d'una pausa, senyalant a Carles.)

I ara escolteu, companys, per sa vergonya.

[...]

Mes, ah! De cop nos revoltà la xusma

de mariners cristians; un crit la mare

llençà de mort; volgué fugir; los monstres
pels cabells l'atraparen. La sang seva

(Blanca, sense donar-se compte, s'enterneix i acaba per plorar.)

aquí em saltà. *(A son rostre.)*

Caigué, i ai! de sos braços

m'arrencaven! Mes ella m'estrenyia,

morint i tot, aquesta mà; ses ungles

m'entraven a la carn: «Fill: venja'ns! venja'ns!»

I els monstres l'aixecaren, i a les ones

la llençaren rient, i com surava,

«venja'ns! » cridant, d'un cop de rem li obriren

lo cap pel mig i s'enfonsà entre escuma!

(Molt despreciatiu.)

I aquí els teniu, que els fem horror! Les hienes,

los lladres i assassins bé ho som nosaltres!

Els... coloms sense fel, ànimes pures,

cors de nin, tot amor, sants de retaules!

BLANCA *(sanglotant)*:

Pare! ah! pare!

CARLES:

Què, filla?

BLANCA:

Déu meu!

CARLES *(ab indignació)*:

Plores?

SAÏD *(amb marcada sorpresa)*:

Qui plora? *(A part.)* Com? Aquesta dona!

FERRAN *(amb dolçura)*:

Blanca!

Pauta de correcció

Els tres punts assignats al comentari de contingut es poden atorgar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir, si:

- a) Situa el fragment al primer acte, un cop s'han presentat els trets essencials de cada personatge: l'autoritat i la força de Saïd, el fanatisme religiós de Carles i la determinació d'heroïna cristiana de Blanca; i si diu que el monòleg de Saïd, que justifica el seu odi als cristians, és la clau de la modificació que sofriran els dos personatges principals, tal com es manifesta en les reaccions de Blanca i Saïd al final del fragment. (0,75 punts)*
- b) Explica que el fragment, com tota la tragèdia, està escrit en versos decasíl·labs blancs (és a dir, sense rima), una forma flexible que aproxima el vers a la fluïdesa de la prosa (d'aquí els encavallaments i els trencaments dels versos en les intervencions dels personatges, com es veu al final del fragment); i si sap dir que les acotacions indiquen en cada moment el to i el sentiment amb què són dites les coses (fonamentals per a la comprensió de les reaccions dels personatges al final del fragment) o bé apunten la gestualitat del personatge (aquí, per exemple, «llençant el punyal» o «assenyalant a Carles»). (0,75 punts)*
- c) Explica que el llarg monòleg de Saïd té dues funcions: serveix, primer de tot, per mostrar els fonaments de l'odi de Saïd pels cristians, i en segon lloc per modificar l'actitud de Blanca i, de retruc, de Saïd. El primer aspecte es manifesta de maneres diferents en les dues parts del monòleg: en la primera, Saïd acusa els cristians d'hipocresia perquè prediquen l'amor però, en canvi, han maltractat i expulsat els moriscos i els han qualificat de criminals; Saïd exemplifica la hipocresia amb el punyal, que és alhora la creu dels cristians i l'arma (amb la qual Blanca l'ha volgut matar). El segon aspecte depèn de l'evocació de la mort de la mare quan Saïd tenia sis anys: la visió d'aquesta mort i el prec de venjança han marcat la vida de Saïd i expliquen el seu errabundeig de pirata i la seva hostilitat cap als cristians. La pietat de Blanca, que plora, insinua un canvi d'actitud —i una aproximació cap a Saïd—, i de retruc el canvi d'actitud de Saïd quan se n'adona. La indignació de Carles i la dolçor de Ferran dibuixen bé l'actitud d'aquests dos personatges. (1,5 punts)*

Si l'examinand complementa la resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicat en l'enunciat, se li pot valorar fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot superar els 3 punts assignats al contingut.

OPCIÓ B

1. El nucli d'Antígona, de Salvador Espriu, és l'enfrontament entre Antígona i Creont. Expliqueu la caracterització dels dos personatges en relació amb el conflicte que desencadena la tragèdia.
[3 punts]

Pauta de correcció

L'examinand haurà de comentar el conflicte fonamental de la tragèdia: l'enfrontament entre el nou rei de Tebes, Creont, que acabava de dictar una llei que prohibeix enterrar el cos de Polinices després que aquest morís lluitant contra el seu germà Etèocles per causa d'una guerra incitada per Creont, i Antígona, que, contravenint les lleis, enterra el seu germà mort. (1 punt) Així mateix, caldrà que identifiqui i comentï la funció tant de Creont, que representa el pragmatisme polític de l'autòcrata que busca mantenir-se en el poder al marge de tota consideració moral, com d'Antígona, que, lligada a conceptes com la pietat, té un comportament heroic perquè assumeix el seu destí tràgic a fi de complir els preceptes divins, basats en el respecte per l'ésser humà, en el perdó i la tolerància. (1 punt) Es valorarà també si l'examinand proposa una lectura metafòrica, sempre que sigui degudament argumentada, del conflicte central de l'obra i dels personatges en relació amb la Guerra Civil i el franquisme. (1 punt)

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicitat en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 3 punts.

2. Descriviu breument l'estructura de Jardí vora el mar, de Mercè Rodoreda, i relacioneu-la amb el punt de vista narratiu.
[2 punts]

Pauta de correcció

L'examinand ha de d'explicar que la novel·la narra els esdeveniments que tenen lloc a la casa d'estiueig sis estius successius, des que s'hi instal·la el matrimoni de Francesc i Rosamaria fins que abandonen la casa. (1 punt) Aquesta fragmentació està condicionada pel fet que el narrador testimoni és el jardiner, que només durant l'estiu està en contacte directe amb els altres personatges de la novel·la (0,5 punts); i que, com que no ho sap tot, complementarà els buits informatius gràcies a altres personatges, com les minyones o el diari d'Eugeni (0,5).

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicitat en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 2 punts.

3. Comenteu el poema de Josep Carner «La vida incerta», publicat per primera vegada a La primavera al poblet (1935). Tingueu en compte, sobretot, aquests aspectes (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):

- a) El tema del poema i el sentit del títol, fent atenció a l'expressió del pas del temps, a les referències a les estacions i a les preocupacions que s'hi expressen.
- b) La versificació i l'estructura del poema, i el valor que hi tenen els recursos retòrics, com ara els contrastos i les interrogacions.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

LA VIDA INCERTA

El riu s'emporta en fulles fatigades
botí flairós que broda son setí.
Ve el sol roent, després les maltempsades;
després, es farà gebre el serení.

¿L'abril encara tornarà a ma cleda
guarnit de xiscles? I, en florint els sots,
¿deixaré pel cucut en la verneda
el caliu d'argelagues i capçots?

O bé en l'hivern, quan, l'alta nit vinguda,
el cremallot, per son esglai batut,
mori en espeter nec, i, mai planguda,
xiuli per un forat la solitud;

quan buits camins arribin a cruïlla
sense petjades a bescanviar,
i a lloc gras, vermenós, corri la guilla
i deserti les serres el senglar,

¿me n'aniré tot sol, no vist rodair,
closos els ulls com per al dolç dormir,
sense plany de la terra ni de l'aire,
vers una primavera sense fi?

setí: 'teixit lluent de seda, cotó o lli'.

serení: 'humitat de l'aire que cau certes nits serenes, rosada'.

capçots: 'panotxes de blat de moro desgranades'.

cremallot: 'en una espelma, tros de ble incandescent en deixar de fer flama'.

vermenós: 'que cria cucs'.

Pauta de correcció

Els tres punts assignats al comentari de contingut es poden atorgar si l'alumne/a tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir, si:

- a) *Explica que el títol recull el tema clau del poema: la mortalitat humana i els dubtes que suscita al poeta la certesa de la mort i la incertesa de la seva vinguda (0,75 punts), i identifica amb precisió les principals referències temporals: la tardor als vv. 1-2, la successió estiu-tardor-hivern als vv. 3-4, la primavera als vv. 5-8, i l'hivern a les estrofes III i IV. Un cop identificades, ha d'explicar que representen les edats i etapes de la vida, i que la «primavera sense fi» de l'últim vers és la mort (o, més exactament, el més enllà cristià). (0,75 punts) Pot explicar també que a partir dels anys 1920, amb l'absència del país i la maduresa vital, la poesia de Carner s'obre a preocupacions noves que impliquen una major presència de la persona del poeta: el pas del temps, la caducitat de la vida, la mort, la transcendència o l'enyor del passat i del país. (0,5 punts).*
- b) *Analitza la mètrica del poema (5 quartets de versos decasíl·labs, amb rima consonant encadenada) (0,5 punts) i en mostra l'estructura: estrofa I: presentació del pas cíclic del temps; resta del poema: presentació de dues alternatives a través d'interrogacions que estructurin el poema i que reflecteixen la incertesa vital. Una alternativa (estrofa II) és la tornada de la primavera (i, per tant, la continuïtat de la vida); l'altra (estrofes III-V), l'abocament irremissible a un caminar erràtic hivernal que s'identifica amb la mort (0,5 punts).*

Si l'examinand complementa la resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicat en l'enunciat, se li pot valorar fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 3 punts assignats al contingut.